

תל-אביב, ג' באב תשע"ח

15 ביולי 2018

177S6251

ממצאים עיקריים ודרישות מתוך דוחות ביקורת של הפיקוח על הבנקים בנושא פעילות בחדרי עסקאות בתחום נגזרים הנסחרים מעבר לדלפק

תמצית

- פעילות הנגזרים בחדרי עסקאות של הבנקים מבוצעת עבור לקוחותיהם ועבור עצמם, והיא מהווה כלי חשוב לחברות עסקיות ולבנקים לגידור סיכונים- כגון סיכונים כנגד שינויים בשערי מטבעות או שינויים בריביות. לעיתים היא גם משמשת לקוחות להפיק רווחים מתנודות במחירים בשוק, כלומר לפעילות ספקולטיבית.
- הפעילות בחדרי עסקאות בכלל ובמכשירים נגזרים בפרט הינה פעילות מורכבת ודינמית מאוד, ובאופן טבעי מהווה מוקד סיכון גבוה.
- בהתאם לכך, הפיקוח על הבנקים דורש מהבנקים לקיים בקורות הדוקות, גם ברמה יומית ותוך יומית, וניהול סיכונים בלתי תלוי, ומקפיד לבצע באופן שוטף ביקורות ובדיקות בהיבטי סיכון שונים הכרוכים בפעילות זו.
- בסקירה זו נציג את עיקרי פעילות הפיקוח על הבנקים בשנים האחרונות בתחום זה. סקירה זו, בדומה לסקירות קודמות שפורסמו במהלך השנה האחרונה, נועדה להאיר לציבור חלק מפעילות הביקורת ופעילות פיקוח נוספת שמבצע הפיקוח על הבנקים אל מול המערכת הבנקאית באופן שוטף.
- הבדיקות של הפיקוח על הבנקים העלו שכלל היקפי הפעילות של הבנקים בישראל בתחום הנגזרים הינם נמוכים יחסית ורמת חשיפתם לסיכונים שוק בפעילות בנגזרים הינה ברמה שאינה גבוהה. בהיבטים אלה הם מיישמים מדיניות שמרנית וזהירה יותר משל בנקים גדולים רבים בחו"ל.
- עם זאת, מערכי הניטור והבקרה של חלק מהבנקים הישראלים על הפעילות אינם הדוקים במידה מספקת, בהתחשב בסיכונים הפוטנציאליים. סיכונים אלה כוללים בין היתר סיכון להפסדים כתוצאה מטעויות אפשריות של סוחרים, מנהלים ועובדים אחרים ביחידות הבקרה על הפעילות, וסיכון להפסדים ממעילות, הונאות והתנהגות לא אתית של עובדים.
- בהתאם לכך, הפיקוח על הבנקים פועל באופן אינטנסיבי במגוון הכלים שברשותו לחיזוק הבקורות ולצמצום הסיכונים התפעוליים והאחרים הגלומים בפעילות כפי שהיא מתנהלת כיום.

מבוא

הפעילות בחדרי עסקאות של בנקים הינה פעילות מורכבת ודינמית מאוד, אשר מתאפיינת בביצוע נפח גבוה מאוד של עסקאות בפרקי זמן קצרים. באופן טבעי פעילות זו מהווה מוקד סיכון גבוה, והפיקוח על הבנקים דורש מהבנקים לקיים בקורות הדוקות וניהול סיכונים בלתי תלוי, ומקפיד לבצע באופן שוטף ביקורות ובדיקות בהיבטי סיכון שונים הכרוכים בפעילות זו.

לפעילות בתחום הנגזרים יש חשיבות רבה מבחינת הלקוחות, ובעיקר היכולת של חברות עסקיות לגדר ודרך כך לצמצם את החשיפה לסיכונים פיננסיים כגון שינויים בשערי-חליפין, שינויים בריביות בשווקים, שינויים במחירי חומרי הגלם, שינויים בשערי מניות ועוד. פעילות בנגזרים מאפשרת גם לגופים מוסדיים שמנהלים את החיסכון הפנסיוני של הציבור להשקיע חלק מהכספים בחו"ל, ובמקביל לגדר את ההשקעה כנגד סיכונים שערי חליפין. כמו כן, פעילות בנגזרים מאפשרת לבנק לבצע את תפקידו כמתווך פיננסי שמגשר בין פיקדונות הציבור שהנם לטווח קצר לאשראי שניתן לטווח יותר ארוך. בנוסף לאמור התועלת של פעילות הנגזרים למשק מתבטאת בתרומתה לפיתוחו של שוק כספים והון נזיל. עם זאת, לצד יתרונות אלו, גלומים בפעילות סיכונים מסוגים שונים ללקוחות ולבנק - סיכון להפסדים בגין תנודות בשווקים (סיכונים שוק וסיכונים אשראי), וסיכונים מעילות והונאות - שמתאפשרים לנוכח המורכבות הרבה בפעילות האמורה.

בסקירה זו נציג את עיקרי פעילות הפיקוח על הבנקים בתחום זה, את התובנות שלנו ואת המגמות הפיקוחיות בתחום זה, כפי שעולות בין היתר מביקורות שביצע הפיקוח על הבנקים בתחום במספר בנקים במהלך השנים. סקירה זו, בדומה לסקירות קודמות שפורסמו במהלך השנה האחרונה, נועדה להאיר חלק מפעילות הביקורת ופעילות פיקוח נוספת שמבצע הפיקוח על הבנקים אל מול המערכת הבנקאית באופן שוטף.

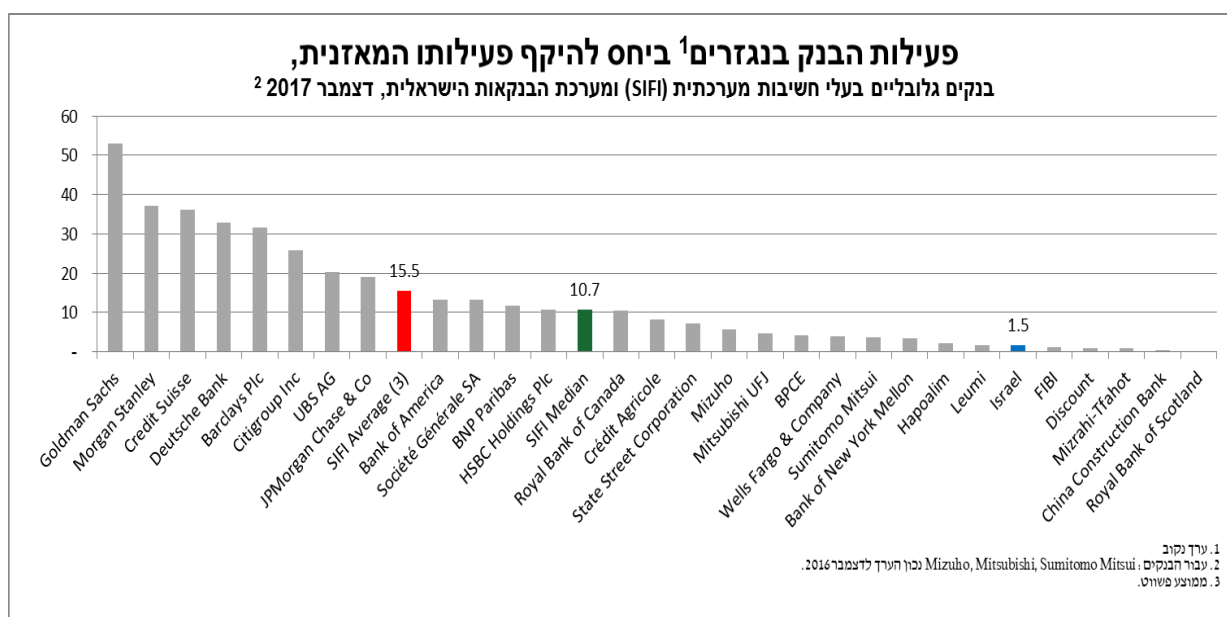
רקע

המשבר הפיננסי הגלובלי בשנת 2008 חשף את הסיכונים ואת הרגישות הרבה של בנקים ומוסדות פיננסיים אחרים בפעילות במכשירים נגזרים מעבר לדלפק (קרי, שאינם נסחרים בבורסה אלא מבוצעים בהתקשרות בין הצדדים לעסקה). מאז אירעו בעולם מספר מקרים שבהם כתוצאה מפעילות במכשירים נגזרים נגרמו למוסדות פיננסיים הפסדים כבדים ביותר, ונמחיש בכמה אירועים בולטים: ההפסד שנגרם לחברת הביטוח AIG בגין כתיבת נגזרי אשראי באופן שחשף את החברה להפסד בהסתברות שנראתה בזמנו זניחה אבל התממשה בזמן המשבר העולמי; אירוע "הלווייתן" מלונדון בבנק J.P MORGAN שבמהלכו הצליחו סוחרים לקשור את הבנק לפוזיציות עתק בנגזרים, תוך חשיפתו לסיכונים ניכרים, אשר הוערכו בחסר בזמן אמת והוצגו באופן מוטעה לדירקטוריון ולציבור; והמניפולציות בשערי הלייבור ושערי החליפין אשר תואמו על-ידי סוחרים בבנקים מובילים בעולם, תוך ניצול פיקוח לקוי על פעולתם, ואשר בגינם הוטלו על אותם מוסדות קנסות עתק.

אירועים אלו שהתממשו בעולם הביאו להפקת לקחים ולשינויים מהותיים ברגולציה העולמית בתחום הפעילות בנגזרים ובמערכות הבקרה והניהול שבהן מתבצעת הפעילות. דוגמה בולטת לרגולציה החדשה כאמור היא מסמך משותף של בנקים מרכזיים ומשתתפים בשוק מהמדינות המפותחות ברחבי העולם, אשר פורסם בשנת 2017 תחת השם FX Global Code, ואשר מפרט את הפרקטיקה המיטבית לגבי ההתנהלות בחדרי עסקאות מט"ח, החל מאתיקה וממשל תאגידי וכלה באופן ביצוע העסקות והניטור עליהן. נעיר כי הפיקוח על הבנקים מבצע בימים אלה סקר פערים אל מול העקרונות המתוארים במסמך, במטרה לקדם את המערכת הבנקאית הישראלית ליישום העקרונות המפורטים בו, בשינויים המחויבים.

פעילות נגזרים במערכת הבנקאית בישראל ביחס לעולם

היקף החשיפה של הבנקים בישראל לפעילות נגזרים עבור לקוחותיהם ועבור עצמם נמוך ביחס לנהוג בעולם. במיוחד, הבנקים הישראליים פועלים בהיקפים נמוכים מאוד בנגזרי אשראי (כדוגמת CDS), מהם נגרמו הפסדים רבים לבנקים בעולם במשבר ולאחריו. יחד עם זאת, בשנים האחרונות היקף הפעילות בנגזרים במערכת הבנקאית בישראל עלה באופן משמעותי¹. הגידול האמור נבע בעיקרו מהצורך של פירמות עסקיות ושל משקיעים מוסדיים (בראשם קופות גמל ופנסיה), אשר הגדילו בשנים האחרונות באופן משמעותי את השקעותיהם בחו"ל, לגדר את סיכוני המטבע והריבית הכרוכים בהשקעות אלה. גידור אשר מתבצע באמצעות עסקאות בנגזרי מט"ח וריבית עם הבנקים ומהווה אמצעי חשוב לצמצום הפסדים אפשריים ללקוחות.

הבדיקות של הפיקוח על הבנקים העלו שככלל המדיניות של הבנקים בישראל היא להיחשף לסיכוני שוק בפעילות בנגזרים ברמה שאינה גבוהה. מדיניות זו שמרנית וזהירה יותר משל בנקים גדולים רבים בחו"ל והיא משפיעה לחיוב באופן משמעותי על פרופיל הסיכונים הכולל של הבנקים הישראליים, שהנו נמוך יותר מאלה של מקביליהם בעולם. מצד שני, וכנראה שבמידה רבה כתוצאה מכך, הבנקים הישראליים נוטים להשקיע הרבה פחות במערכות ניהול ובקרה מתקדמות בתחום חדרי עסקות ופעילות נגזרים בפרט. פועל יוצא מכך הוא שבזמן שרמת סיכוני השוק היזומה הינה נמוכה יחסית, רמת הסיכונים התפעוליים בפועל הינה גבוהה. סיכונים תפעוליים אלה כוללים בעיקר סיכון לכשלים שונים כתוצאה ממגוון טעויות אפשריות (למשל טעויות בתום לב של סוחרים, עקב מורכבות גבוהה של הפעילות והאינטנסיביות שבה פועלים חדרי עסקות), לרבות טעויות בחישוב החשיפות בפועל והחשיפות הפוטנציאליות, וסיכונים להפסדים ממעילות, הונאות והתנהגות לא אתית של עובדים ומנהלים, כפי שאירעו בשנים האחרונות במספר מקרים בעולם וגם בחדרי עסקות של גופים חוץ-בנקאיים בישראל.

סיכונים אלה עלולים לגרום להפסדים משמעותיים לבנק, ולכן הפיקוח על הבנקים ביצע ביקורות מעמיקות של פעילות הבנקים בחדרי עסקות והנחה בבדיקות אלה את הבנקים השונים לפעול לצמצום, כל אחד בהתאם למאפייני הפעילות שלו ובהתאם לנקודות התורפה שהתגלו במערכי הבקרה, הפיקוח והשליטה שלו.

¹ הגידול בשנים 2013-2017 בהיקף הפעילות במונחי סכום נקוב עמד על שיעור שנתי של כ- 7% (מ-1,684 טריליון ₪ ב-12/12 ל-2,387 טריליון ₪ ב-12/17).

פעילות הפיקוח על הבנקים בתחום מסחר במכשירים נגזרים

מעבר למעקב השוטף אשר הפיקוח על הבנקים מבצע אחר התפתחויות ואירועים מהותיים בכל אחד מהבנקים, ובהמשך לביקורות משנים קודמות בנושא זה, הפיקוח ביצע בין השנים 2013 ועד 2017 סדרה של 7 ביקורות ייעודיות בבנקים השונים בתחום פעילות בנגזרים בחדרי העסקאות. בנוסף, הפיקוח הוציא בשנת 2017 הוראה לבנקים בדבר ניהול סיכון אשראי הטמון בפעילות מסחר של לקוחות במכשירים נגזרים וניירות ערך. ההוראה מגדירה דרישות חדשות שמטרתן צמצום החשיפה של הבנקים לסיכונים מפעילות זו. כמו כן, הפיקוח העלה בפני הנהלות הבנקים את המודעות לגבי הצורך לפעול לצמצום הסיכונים התפעוליים והאחרים הגלומים בפעילות בחדרי העסקאות כפי שהיא מתנהלת כיום, והחל לבצע סקר פערים מערכתי לגבי התנהגות בחדרי עסקאות, אל מול הפרקטיקות המיטביות שפורטו במסמך ה-FX code-שכאמור פורסם בשנת 2017.

תובנות עיקריות מדוחות הביקורת

בבדיקות שנערכו הושם דגש על אופן הניהול והבקרה שהבנק מבצע על הפעילות בחדרי העסקאות. הבדיקות בחנו האם חלוקת האחריות הארגונית בבנק נאותה- לדוגמא, האם קיימת בקרה מקצועית שוטפת בלתי תלויה על פעילות הסוחרים בחדרי העסקאות; האם קיימת מעורבות אפקטיבית של חטיבת ניהול סיכונים (כ"קו הגנה שני"); האם הגורמים הרלוונטיים² מבינים ברמה הנדרשת לתפקידם את הסיכונים הגלומים בפעילות; האם הם מאתגרים את המודלים ואת המידע עליו הם מסתמכים; האם מערך המגבלות, הסמכויות והדיווחים על פעילות המסחר בחדרי עסקאות הוא מקיף ותואם לתיאבון הסיכון של הבנק; האם הבנק מאתר התפתחויות ואירועים במועד התרחשותן, מדווח עליהן באופן נאות ומטפל בהן במהירות הנדרשת למניעת היווצרות הפסדים מהותיים.

להלן מפורטות חלק מהתובנות המרכזיות שהבדיקות הללו העלו.

חשוב להדגיש שהבדיקות נעשו בבנקים שונים, בנקודות זמן שונות, הנושאים הנבדקים אינם אחידים וגם הממצאים, במהותם ובעוצמתם, שונים בין בנק לבנק. עם זאת, לצורך הכנת תמונת המצב ריכזנו להלן את המאפיינים העיקריים שחזרו בכמה בנקים ואשר לפיכך לדעתנו משקפים ככלל את מצב המערכת, גם אם לא את המצב של בנק זה או אחר.

1. חישוב גודל החשיפות לסיכונים וקביעת מגבלות לחשיפות המירביות –

חיוני לוודא שחישוב החשיפות נעשה באופן שלם, אמין ומדויק. לנוכח מורכבות הפעילות בחדרי העסקאות, הבנקים בארץ, כבעולם, מתבססים על מודלים סטטיסטיים שונים לצורך חישוב גודל החשיפות לסיכונים הגלומים בפעילות ורגישותם לשינויים שונים. השימוש במודלים מורכבים לצורך זה הינו בלתי נמנע, אך יוצר כשלעצמו סיכונים חדשים. למשל, סיכון שההנחות שבבסיס המודל יהיו לא מדויקות, או שיהיו לא רלבנטיות לשינויים גדולים, כך שהמודל לא יעריך באופן אמין את ההשפעה של אירועים חמורים על הבנק. הביקורות העלו שבחלק מהבנקים נדרש חיזוק ושדרוג של איכות המודלים המשמשים לניהול הסיכונים בפעילות. נדרש חיזוק של התיקוף המקצועי הבלתי תלוי, אשר לפי הוראות המפקח על הבנקים יש לבצע על

² מערכים אלה כוללים את הדירקטוריון וועדותיו, ההנהלה הבכירה, החטיבה האחראית לחדר העסקאות, חדר העסקאות עצמו, החדר האמצעי לבקרה (Middle office), החדר העורפי (Back office), פונקציית ניהול הסיכונים והציות ופונקציית הביקורת הפנימית. במונחים מעולם ניהול הסיכונים, מהוות היחידות הכפופות לחטיבה המבצעת את הפעילות את קו ההגנה הראשון, פונקציית ניהול הסיכונים והציות, בהיותה בלתי תלויה בחטיבה המבצעת, מהווה את קו ההגנה השני ופונקציית הביקורת הפנימית את קו ההגנה השלישי, אשר תפקידו לבדוק את תפקוד שני קווי ההגנה הקודמים.

המודלים שהבנקים מפעילים, ונדרש לקבוע מגבלות נוספות על הפעילות בהינתן תרחישים של שינויים קיצוניים בשערי מטבע, בשיעורי הריבית והתנודתיות (סטיית תקן). להמחשה, בדיקות בבנק מסוים העלו שתרחישי קיצון על הפעילות בחדר עסקאות אינם מבוצעים באופן שוטף, כך שלא נעשה בהם שימוש בקבלת ההחלטות השוטפת, וכן שהמודל עליו הוא מסתמך למדידת הסיכונים אינו מקובל, ונדרש לבצע בו שינויים מהותיים. הבנקים נדרשו לשפר את המדידה ולקבוע מגבלות מתאימות.

2. ניתוח וניטור שוטף של הרווח מפעילות חדר העסקאות –

אחת הבקורות המשמעותיות אחר הפעילות בחדר עסקאות היא ניתוח שיטתי של הרווחיות שלו וסבירותו. ניתוח זה מחייב קודם כל ביצוע מדידה אמינה ותכופה של הרווח, על בסיס יומי, וביצוע מעקב אחר המתאם בין הרווח שנוצר ובין רמת הסיכון של הפעילות, כפי שהיא עולה מהדיווחים ומהמערכות. מעקב כזה חיוני על מנת לוודא שהפעילות המתבצעת בפועל בחדר העסקאות תואמת את אופי הפעילות המתוכנן, ועל מנת לאתר התפתחויות חריגות או סיכונים גדולים, שכן אי התאמה מהותית יכולה להיגרם מקיום חשיפות לא מדווחות או מהערכה לא נכונה של רמת הסיכון.

בביקורות שבוצעו עלה כי בחלק מהבנקים נדרש שיפור באופן המדידה והניתוח של מקורות הרווח שחדר העסקאות מפיק, נדרש שיפור בבדיקת המתאם בין הרווח האמור לרמת הסיכון המדווחת ונדרש שיפור בביצוע ההתאמות בין דיווחי הרווחיות במערכות השונות, למשל מול הרווחיות המדווחת בדוחות הכספיים. להמחשה, בדיקות בבנק מסוים העלו כי אין ביכולתו להבחין בין רווחיות שהפיק מפעילות לקוחות לבין רווחיות שהפיק מנטילת פוזיציות שוק, כאשר באותו בנק נמצא כי מתבצע מעקב אחר הרווח לעומת היעדים בתכנית העבודה, אך כלל לא מתבצעת התאמה בין הרווח לבין הסיכון שנלקח. במקרים אלה נדרשו הבנקים לתקן את החולשות שנמצאו ולשפר את יכולות המעקב והניתוח של מקורות הרווחיות.

3. פעילות ספקולטיבית של לקוחות –

חלק מרכזי מהפעילות בחדרי עסקאות נעשית בעבור לקוחות הבנק. על פי רוב, לקוחות פועלים בנגזרים על מנת לגדר סיכונים מטבע, או ריבית שנוצרים בפעילותם העסקית ובדרך זו לצמצם את הסיכונים באותן חברות. לצד זאת, קיימים גם לקוחות אשר פועלים בנגזרים על מנת להפיק רווחים מתנודות במחירים (להלן – פעילות ספקולטיבית).

מכיוון שאופי פעילות זו חושף את אותם הלקוחות לסיכון גבוה, הפיקוח על הבנקים דרש בעבר מהבנקים לקיים מנגנוני בקרה מתאימים ושוטפים אשר יצמצמו את הנוק הפוטנציאלי שעלול להיגרם לבנק מפעילותם של הלקוחות. כך, פעילות זו צריכה להיות מנוטרת באופן יומי וככל שנוצר ללקוח הפסד יש לוודא שהביטחונות הנזילים שלו מספקים לכיסוי ההפסד, ואם לא - לדרוש ביטחונות נזילים נוספים (margin-call) או לסגור את החשיפה (close out).

עם זאת, בדיקות שנערכו בשנת 2017 העלו שני מקרים שבהם בנקים אפשרו פעילות ספקולטיבית של לקוחות מול חדרי עסקאות, מבלי לקיים מנגנון שמגדר באופן אפקטיבי את ההפסד המירבי ומבלי לקבל מהם ביטחונות נזילים. בשני המקרים הפיקוח וידא הפסקת הפעילות האמורה. במקרה שלישי, הורה הפיקוח לבנק אשר אפשר ללקוח אשר סוחר לחשבון עצמו בניירות ערך ובנגזרים בהיקפים גדולים, לצמצם את החשיפה ללקוח עד שיבצע שדרוג במערכי הבקרה והמעקב אחר פעילות הלקוח.

כאמור לעיל, לצד ביקורת ואכיפה ברמה פרטנית במקרים כאמור במהלך שנת 2017 הפיקוח על הבנקים עיגן את הדרישות הללו של טיפול בלקוחות העוסקים בפעילות ספקולטיבית בהוראת ניהול בנקאי תקין חדשה שמחייבת את כל הבנקים בפעילותם בתחום הנגזרים.

4. מעקב אחר ערוצי תקשורת עם הלקוחות-

בשנים האחרונות, לרבות בגין אירועים אשר צוינו בפתיח, עלתה בעולם החשיבות של ביצוע ניטור אפקטיבי אחר התקשורת שמתנהלת בין הסוחרים בחדר העסקות ובין לקוחות וגורמים אחרים, לרבות תקשורת טרם ביצוע ההתקשרות, במטרה לצמצם סיכוני מעילות והונאות. גופים פיננסיים בעולם משקיעים מאמצים רבים בהטמעת ובהפעלת כלים מתקדמים אשר יאפשרו זאת.

בביקורות שנערכו נמצא כי המערכות הטכנולוגיות לניטור הפעילות בבנקים הישראליים הינן חלקיות וגם המערכות המופעלות בחלק מהבנקים במידה רבה אינן אפקטיביות. למשל, במקרים מסוימים עלה כי זירות שיח מסוימות כלל לא נוטרו וקווי טלפון מסוימים אף לא הוקלטו באופן שמאפשר ניטור בדיעבד של פעילות סוחרים. זאת בעת שכלים מתקדמים מאפשרים למשל איתור והצפת שיחות לפי מילות מפתח לאיתור התנהלות פוטנציאלית בעייתית של סוחרים.

נציין כי נושא זה הינו מורכב במיוחד לנוכח היבטים משפטיים, בעיקר מכח הגנת הפרטיות, בניטור שבשגרה אחר חלק מערוצי התקשורת של עובדים (כגון: מכשירים סלולריים). עדיין, מעבר לתיקון הליקויים שנמצאו, הפיקוח מעודד את הבנקים לעשות שימוש בכלי ניטור טכנולוגיים מתקדמים. לאחר השלמת סקר הפערים המערכתי אל מול הסטנדרטים המקובלים בעולם, כפי שצויין בפתיח, הפיקוח יבחן את הדרכים להמשך קידום ניטור אפקטיבי אחר ערוצי התקשורת השונים.

5. מעורבות פונקציית ניהול הסיכונים והציות הבלתי תלויה-

הוראות הפיקוח על הבנקים מחייבות את הבנקים לפעול בשלושה קווי הגנה (ראה הערת שוליים 2). תפקיד קו ההגנה השני, אשר כולל את פונקציית ניהול הסיכונים והציות, הוא לוודא קיום מערך בקרה אפקטיבי ולאתגר מקצועית ובאופן בלתי תלוי את הגורמים העסקיים (המהווים את קו ההגנה הראשון בניהול ובקרת הסיכונים). בחלק מהבנקים שנבדקו עלה כי הבקרה העיקרית נעשית ע"י החדר האמצעי (Middle office), הכפוף ארגונית לחטיבה העסקית, בדומה לחדר העסקות, וכי מעורבות פונקציות ניהול הסיכונים והציות (הקו השני) והשפעתן על הנעשה בחדר הינה דלה ונעשית מרחוק. בין היתר עלה למשל שבחלק מהבנקים פונקציות אלה נאלצות להסתמך על דיווחי הבקרים בחטיבות העסקיות, וזאת בהיעדר גישה ישירה ועצמאית למערכות. עמדת הפיקוח היא שלנוכח אופי הפעילות המיוחד של חדר העסקות, תנאי לפיקוח אפקטיבי ולהבנת הסוגיות והסיכונים היא נוכחות שוטפת ומקרוב. במקרים אלו נדרשו הבנקים הרלוונטיים להגביר מעורבות פונקציות הסיכונים והציות, בבקרת פעילות חדרי עסקאות.

6. אתיקה-

כפי שצוין בפתיח, בעולם התממשו בשנים האחרונות מספר אירועי הפסד גדולים כתוצאה מפעילות לא אתית מצד סוחרים בחדרי עסקות. כדי לוודא שאירועים כאלו לא יקרו בישראל יש חשיבות רבה להתוויה של קוד אתי ייעודי בתחום הפעילות בחדרי עסקאות ולהטמעה אפקטיבית שלו. זאת, בנוסף לבקרה שוטפת כאמור. הבדיקות העלו כי הגדרת המותר והאסור בפעילות בחדרי עסקאות בחלק מהבנקים אינה מפורטת דיה בקוד האתי הקיים או בנהליו ואינה מותאמת לפעילויות המורכבות המתבצעות בהם. במקרים אלה הבנקים נדרשו לחידוד הקוד האתי והכללים, להגביר המודעות של הסוחרים והבקרים להתנהגויות פסולות ולוודא קיום סנקציות אפקטיביות לפי העניין.

7. מערך הדיווחים להנהלה הבכירה ולדירקטוריון-

קיומו של מערך דיווחים אפקטיבי על פעילות חדר העסקאות לגורמי ההנהלה הבכירה והדירקטוריון חיוני על מנת לוודא פיקוח אפקטיבי על הפעילות וקבלת החלטות הולמת לנוכח התפתחויות ואירועים. האמור מחייב הצגה בהירה, מקיפה ובתדירות מתאימה של מדדים מתאימים אשר נבחרו בקפידה בהתאם לאופי ורמות הפעילות בכל בנק. מכיוון שכאמור חלק מהותי מהסיכון בפעילות חדר העסקאות הוא תפעולי, וכזוה אינו נוח לכימות, הקמת מערך דיווח אפקטיבי הינו אתגר מקצועי מורכב.

אכן הבדיקות בנושא העלו חולשות בחלק מהבנקים באיכות הדיווח, למשל בחלקם האינדיקטורים לסיכון (Key Risk Indicators) לא הוגדרו באופן שלם, וגם במקומות שבהם הוגדרו לא היה דיווח על רמתם.

בעקבות הבדיקות שנערכו הבנקים הרלוונטיים הונחו לשפר את המדיניות והנהלים ואת איכות מערך הדיווחים, באופן שיגרום להם להוות בסיס טוב יותר למעקב ולקבלת החלטות מושכלות של הדירקטוריון וההנהלה הבכירה. בנוסף, בנקים אשר לא קיימו ניתוח ודיון בהפקת הלקחים מאירועי הכשל המשמעותיים בעולם, נדרשו לעשות זאת בהקדם.